

СТРАХУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ В АГРОБІЗНЕСІ

©2025 ЦАРЕНКО Д. Г., ХАЛІН С. В.

УДК 368.17:63:005
JEL Classification: G22; G52

Царенко Д. Г., Халін С. В.

Страховання як інструмент ризик-менеджменту в агробізнесі

Стаття присвячена дослідженню теоретичних аспектів страхування як інструменту ризик-менеджменту в агробізнесі. Встановлено, що ефективне використання страхування у поєднанні з іншими методами управління ризиками, такими як диверсифікація, фінансове планування та сучасні агротехнології, сприяє підвищенню стійкості сільськогосподарського бізнесу. Важливо правильно обирати страхові продукти, враховуючи особливості господарства, ризикові фактори та доступні державні програми підтримки. Доведено, що у світовій практиці застосовуються різні моделі страхування – комерційне, державне, державно-приватне партнерство та взаємне страхування. Кожна з них має свої переваги та недоліки, а їхня ефективність залежить від економічних і кліматичних умов конкретної країни. Визначено, що, попри важливість агростраховання, рівень його поширення залишається недостатньо високим. Це зумовлено як економічними, так і поведінковими факторами: високою вартістю страхових виплат, недовірою до страхових компаній, низькою обізнаністю фермерів, а також складністю страхових процедур. Для підвищення ефективності страхування в аграрному секторі необхідне вдосконалення державної підтримки, впровадження цифрових технологій (супутникового моніторингу, параметричних страховок, блокчейн-рішень) і підвищення рівня фінансової грамотності аграріїв. Обґрунтовано, що інноваційний підхід до страхування та посилення співпраці між державою, приватними страховиками та агровиробниками дозволять зробити систему агростраховання більш доступною, прозорою та ефективною. Це сприятиме підвищенню стійкості агробізнесу, збереженню фінансової стабільності фермерських господарств і забезпеченню сталого розвитку сільського господарства в умовах зростаючих ризиків. Таким чином, страхування не тільки знижує потенційні втрати, а й сприяє розвитку аграрного сектора, роблячи його більш передбачуваним і фінансово стабільним.

Ключові слова: агробізнес, інноваційний підхід, інструмент, модель, ризик-менеджмент, страхування, фінансова стійкість.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-1-254-260>

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 9.

Царенко Дмитро Григорович – науковий співробітник відділу економіки, менеджменту та трансферу інновацій у тваринництві, Інститут тваринництва НААН України (вул. Тваринників, 1а, Харків, 61026, Україна)

E-mail: tsarenkodmytro77@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-0721-2053>

Халін Станіслав Васильович – кандидат економічних наук, директор Українського науково-дослідного інституту прогнозування та випробування техніки і технологій сільськогосподарського виробництва імені Леоніда Погорілого (вул. Інженерна, 5, Дослідницьке, 08654, Україна)

E-mail: ndi@ndipvt.com.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7510-5056>

UDC 368.17:63:005
JEL Classification: G22; G52

Tsarenko D. H., Khalin S. V. Insurance as a Risk Management Tool in Agribusiness

The article is dedicated to the study of the theoretical aspects of insurance as a risk management tool in agribusiness. It is determined that the efficient use of insurance in combination with other risk management methods, such as diversification, financial planning, and modern agrarian technologies, contributes to the increased resilience of agricultural businesses. It is important to choose insurance products correctly, taking into account the characteristics of the farm, risk factors, and available government support programs. It is proved that various insurance models are applied in global practice – commercial, State-owned, public-private partnership, and mutual insurance. Each of them has its advantages and disadvantages, and their efficiency depends on the economic and climatic conditions of a specific country. It is further determined that, despite the importance of agricultural insurance, its level of prevalence remains insufficiently high. This is due to both economic and behavioral factors: the high cost of insurance payouts, distrust of insurance companies, low awareness among farmers, and the complexity of insurance procedures. To improve the efficiency of insurance in the agrarian sector, it is necessary to enhance government support, implement digital technologies (satellite monitoring, parametric insurance, blockchain solutions), and increase the financial literacy of agricultural producers. It is substantiated that an innovative approach to insurance and strengthening cooperation between the State, private insurers, and agricultural producers will make the agricultural insurance system more accessible, transparent, and efficient. This will contribute to increasing the resilience of agribusiness, maintaining the financial stability of farms, and ensuring the sustainable development of agriculture in the face of growing risks. Thus, insurance not only reduces potential losses but also promotes the development of the agricultural sector, making it more predictable and financially stable.

Keywords: agribusiness, innovative approach, tool, model, risk management, insurance, financial stability.

Fig.: 1. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 9.

Tsarenko Dmytro H. – Research Associate of the Department of Economics, Management and Transfer of Innovations in Livestock Farming, Livestock Farming Institute of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine (1a Tvarynykiv Str., Kharkiv, 61026, Ukraine)

E-mail: tsarenkodmytro77@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-0721-2053>

Khalin Stanislav V. – Candidate of Sciences (Economics), Director of the Leonid Pogorilyi Ukrainian Research Institute of Forecasting and Testing of Machinery and Technologies for Agricultural Production (5 Inzhenerna Str., Doslidnytske, 08654, Ukraine)

E-mail: ndi@ndipvt.com.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7510-5056>

Вступ. Страхування як інструмент ризик-менеджменту в агробізнесі набуває дедалі більшої актуальності у сучасних економічних і кліматичних умовах. Сільськогосподарська діяльність завжди була однією з найбільш вразливих галузей економіки, оскільки її прибутковість і стабільність залежать від безлічі зовнішніх факторів. Непередбачувані погодні умови, такі як посухи, заморозки, град або надмірні опади, можуть завдати значних збитків врожаю, що загрожує фінансовому благополуччю аграріїв. Крім природних катаклізмів, важливу роль відіграють також коливання цін на сільськогосподарську продукцію, ризики, пов'язані із шкідниками та хворобами рослин, а також правові й політичні фактори.

У такому контексті страхування виступає ефективним механізмом управління ризиками, дозволяючи агровиробникам зменшити можливі фінансові втрати. Вчасно укладені страхові договори забезпечують агробізнесу необхідний рівень фінансової стабільності, що сприяє довгостроковому плануванню та інвестиціям у розвиток господарства.

До того ж використання страхових інструментів підвищує довіру банків і інвесторів, оскільки наявність страхового захисту зменшує ймовірність дефолту за кредитами та іншими фінансовими зобов'язаннями.

Сьогодні страхові компанії пропонують широкий спектр страхових продуктів, які враховують специфіку аграрного бізнесу. До них належать страхування посівів та врожаю, страхування худоби, відповідальності перед третіми особами, а також страхування техніки та обладнання. Державна підтримка в багатьох країнах сприяє розвитку аграрного страхування, надаючи субсидії та інші стимули для фермерів.

Таким чином, у сучасному світі страхування стає не просто додатковим інструментом для агробізнесу, а необхідною складовою стратегії ризик-менеджменту. Його правильне використання дозволяє знизити рівень невизначеності та захистити фінансову стабільність агровиробників, що є критично важливим для розвитку сталого та конкурентоспроможного сільського господарства.

Питання щодо особливостей управління ризиками в агробізнесі, агрострахування як інструменту ризик-менеджменту стали колом наукових інтересів багатьох вчених, зокрема: А. Абдуллаєвої, В. Бойко, О. Ботвиновської, Б. Гечбайі, Є. Євтушенко, О. Краснікової, В. Лебідь, О. Павленко, І. Самошкіної, Т. Соломатіної, О. Томіліна та інших. Проте ці важливі питання в умовах швидкоплинного та мінливого сьогодення потребують подальшого дослідження.

Мета статті полягає у дослідженні теоретичних аспектів страхування як інструменту ризик-менеджменту в агробізнесі.

Ризик-менеджмент в агробізнесі – це система заходів, спрямованих на ідентифікацію, оцінку та мінімізацію ризиків, які можуть негативно вплинути на сільськогосподарське виробництво та прибутковість підприємства.

В агробізнесі існують такі основні типи ризиків:

- кліматичні – посухи, заморозки, повені, град, що можуть знищити врожай;
- фінансові – коливання валютних курсів, зміни цін на продукцію та ресурси;
- операційні – збої в постачанні насіння, добрив, палива, техніки;
- правові та регуляторні – зміни в законодавстві, податкові зміни, державні дотації;
- біологічні та екологічні – хвороби рослин і тварин, забруднення ґрунтів, зменшення родючості.

Грамотний ризик-менеджмент допомагає аграріям стабілізувати доходи та забезпечити довгострокову стійкість бізнесу.

Для агропромислового сектора існує низка ефективних інструментів управління ризиками, що застосовуються на практиці [4]:

1. *Страхування* – механізм передачі певних ризиків страховій компанії, що дозволяє мінімізувати фінансові втрати.
2. *Лімітування* – встановлення граничних обсягів фінансування для позичальника, включаючи обмеження на витрати, реалізацію продукції в кредит та вкладення капіталу.
3. *Хеджування* – стратегія зменшення цінних ризиків через операції з похідними фінансовими інструментами.
4. *Диверсифікація* – розподіл інвестицій між різними видами діяльності, результати яких не є взаємозалежними, що знижує сукупний ризик.
5. *Розподіл ризику* – передбачає перерозподіл відповідальності між учасниками проекту, що допомагає мінімізувати можливі втрати.
6. *Резервування коштів* – створення фінансових резервів для покриття непередбачених витрат, що дозволяє компенсувати потенційні збитки.

Світовий і вітчизняний досвід підтверджує, що **страхування** є ключовим та найбільш ефективним інструментом ризик-менеджменту, спрямованим на забезпечення фінансової стабільності та сталого розвитку аграрного виробництва.

Агрострахування – це механізм фінансового захисту сільськогосподарських виробників від можливих втрат, пов'язаних із природними та іншими ризиками, що можуть вплинути на врожай або тваринництво.

Серед основних напрямів агрострахування назвемо такі:

1. Страхування врожаю, в тому числі:
 - від стихійних лих (град, засуха, заморозки, бурі, повені тощо);
 - від хвороб рослин і шкідників.
2. Страхування сільськогосподарських тварин (від загибелі через хвороби, нещасні випадки, пожежі або стихійні лиха).
3. Страхування майна сільгоспвиробника (техніка, склади, ферми).
4. Страхування відповідальності (наприклад, якщо сільгоспвиробник завдав шкоди третім особам (розлив хімікатів, забруднення води тощо)).

Умовами агрострахування є:

- страхова сума, яка визначається вартістю застрахованого майна або врожаю;
- страхова премія (внесок, що платить страхувальник, що залежить від ризику, культури, території);
- страховий випадок, тобто, конкретна подія (наприклад, град), яка передбачена договором;
- франшиза – частина збитку, яку не покриває страховка (для зниження вартості премії).

Аналіз наукових джерел щодо теми дослідження [2; 3; 5; 7; 9] дає підстави стверджувати про існування кількох основних моделей страхування, які використовуються у світовій практиці (рис. 1), в тому числі:

1. *Традиційне (комерційне) страхування*. Ця модель передбачає укладання договору між агровиробником і страховою компанією, яка бере на себе ризики за певну страхову премію. Види такого страхування:

- страхування врожаю (від посухи, граду, заморозків, буревіїв тощо);
- страхування тваринництва (від епідемій, хвороб, стихійних лих);

- страхування техніки та інфраструктури (захист від пожеж, аварій, крадіжок).

2. *Державне страхування (субсидоване)*. Уряди багатьох країн підтримують агрострахування через часткове покриття страхових премій або гарантії виплат. Це може бути:

- субсидоване страхування – фермери сплачують лише частину коштів, а решту компенсує держава;
- фонди гарантування виплат – держава створює резервні фонди для компенсацій у разі катастрофічних втрат.

3. *Індексне страхування*. Цей сучасний підхід передбачає виплати на основі зафіксованих показників (індексів), наприклад:

- метеорологічне страхування, коли виплати залежать від погодних умов (кількість опадів, середня температура тощо);
- страхування на основі супутникових даних – оцінка втрат за допомогою дистанційного зондування.

4. *Мікрострахування, яке орієнтоване на дрібних фермерів та домогосподарства*. Має спрощені умови договорів і доступну вартість. Часто реалізується через кооперативи або неурядові організації.

5. *Взаємне (кооперативне) страхування, коли фермери об'єднуються у страхові фонди, де кожен учасник робить внески, а компенсації виплачуються за рахунок загального резерву*. Це знижує витрати, але потребує високого рівня довіри та ефективного управління.

6. *Агрострахування з використанням блокчейну та смарт-контрактів* – це інноваційний підхід, який забезпечує автоматизовані виплати без участі посередників, підвищуючи прозорість і швидкість страхових відшкодувань.

Страхування в аграрному секторі є ключовим механізмом управління ризиками, що дозволяє захистити сільськогосподарських виробників від фінансових втрат через непередбачувані події. Типовими ризиками в агрострахованні є:

- кліматичні (засуха, надмірні дощі, заморозки, буревії, град);

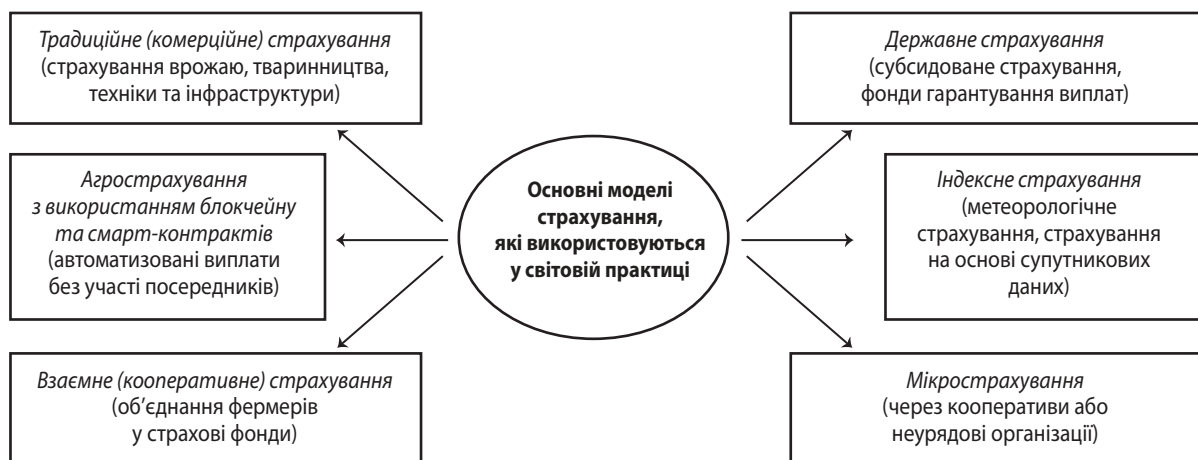

Рис. 1. Основні моделі страхування, які використовуються у світовій практиці

Джерело: складено авторами на основі [2; 3; 5; 7; 9]

- біологічні (хвороби рослин, нашествия шкідників);
- техногенні (пожежі, витік добрив або засобів захисту рослин), аварії на підприємствах;
- – ризики з боку тваринництва (хвороби, епідемії, нещасні випадки).

У багатьох країнах застосовується комбінація різних моделей страхування залежно від рівня розвитку агросек-

тора, державної підтримки та страхових традицій. В Україні актуальним є розширення державного страхування, розвиток індексних продуктів та залучення новітніх технологій у страхові механізми.

Розглянемо більш детально переваги та недоліки основних моделей страхування в аграрному секторі (табл. 1).

Таблиця 1

Переваги та недоліки основних моделей страхування в аграрному секторі

Модель страхування	Переваги	Недоліки
Традиційне (комерційне) страхування	<ul style="list-style-type: none"> • Гнучкість у виборі покриття; • Захист від конкретних ризиків; • Доступність для великих господарств 	<ul style="list-style-type: none"> • Висока вартість страховки; • Обмежене покриття для дрібних фермерів; • Складний процес оцінки збитків
Державне (субсидоване) страхування	<ul style="list-style-type: none"> • Зменшення вартості страховки завдяки державній підтримці; • Вища доступність для малих фермерів; • Стабільність виплат 	<ul style="list-style-type: none"> • Високе навантаження на бюджет; • Бюрократичні процедури; • Можливі затримки з виплатами
Індексне страхування	<ul style="list-style-type: none"> • Прозорість розрахунків; • Швидкі виплати без огляду полів; • Нижчі операційні витрати 	<ul style="list-style-type: none"> • Можливі невідповідності реальним втратам; • Складність у розрахунках індексів; • Не підходить для всіх видів ризиків
Мікрострахування	<ul style="list-style-type: none"> • Доступність для малих фермерів; • Простота оформлення; • Гнучкі умови 	<ul style="list-style-type: none"> • Низький рівень покриття; • Обмежені фінансові ресурси; • Менша довіра через нестабільність
Взаємне (кооперативне) страхування	<ul style="list-style-type: none"> • Зниження вартості за рахунок спільних внесків; • вигідне для локальних спільнот; • Гнучкість у визначенні компенсацій 	<ul style="list-style-type: none"> • Високий рівень взаємної довіри між учасниками; • Можливий дефіцит коштів у разі масштабних збитків; • Вимагає ефективного управління
Блокчейн-страхування	<ul style="list-style-type: none"> • Висока прозорість і безпека даних; • Автоматизовані виплати (смарт-контракти); • Мінімізація людського фактору 	<ul style="list-style-type: none"> • Технологічна складність; • Необхідність доступу до цифрових технологій; • Висока вартість впровадження

Джерело: складено авторами на основі [2; 3; 5; 7; 9]

Агροстрахування виконує низку важливих функцій як для фермерів, так і для економіки в цілому:

1. Ризикозахисна (страхова), основна функція якої – компенсація збитків у разі настання страхового випадку.
2. Превентивна, яка стимулює фермерів до впровадження заходів для зменшення ризиків (меліорація, зрошення, захист культур).
3. Фінансова стабілізація, що допомагає стабілізувати доходи сільгоспвиробників, а це є особливо важливим в умовах коливань погоди.
4. Акумулятивна, яка формує страхові фонди, що можуть бути використані в кризових ситуаціях.
5. Інвестиційна, коли страхові кампанії інвестують зібрані премії, сприяючи розвитку економіки.

Оскільки агροстрахування є формою страхування, яка покликана захистити сільськогосподарських вироб-

ників від фінансових втрат, пов'язаних із природними ризиками, то основними принципами, на яких воно базується, є:

1. *Принцип еквівалентності* – внески мають відповідати рівню страхового ризику.
2. *Принцип доброї віри*. Сторони (страхувальник і страховик) повинні чесно інформувати одне одного про всі обставини, в тому числі:
 - фермер має повідомити про стан посівів або тварин;
 - страховик повинен надати правдиву інформацію про умови полісу.
3. *Принцип ризику*. Основою договору є передбачення певної ймовірності настання шкоди. Агροстрахування передбачає покриття лише тих ризиків, які є випадковими й непередбачуваними. Наприклад: посуха, град, повені, хвороби тварин.

4. *Принцип солідарності* – об'єднання багатьох учасників для створення спільного страхового фонду. Іноді держава або міжнародні організації частково фінансують страхування, щоби зробити його доступнішим. Це поширено в аграрних програмах багатьох країн.
5. *Принцип економічного інтересу* – страхування повинне захищати саме той об'єкт, який має економічну цінність для страхувальника.
6. *Принцип компенсації* – виплата здійснюється лише в межах реального збитку (не більше).
7. *Принцип незалежності страхового випадку* – подія має бути випадковою, а не навмисно викликаною для отримання вигоди.
8. *Принцип оцінки збитків*. Після страхового випадку проводиться детальна оцінка втрат. Застосовуються фахові методики, аби визначити розмір компенсації.
9. *Принцип франшизи* (частина збитків, яку фермер бере на себе). Наприклад, якщо втрати склали 10 %, а франшиза – 5 %, то страховик покриє лише решту (5 %).
10. *Принцип обмеження компенсації*. Компенсація не може перевищувати реальну вартість збитку. Мета – не заробити на страховці, а покрити втрати.
11. *Принцип профілактики ризиків*. Фермер повинен вживати заходів для зменшення ризиків (правильна агротехніка, вакцинація тварин, сівозміна тощо).

Отже, аграрне страхування відіграє ключову роль у забезпеченні фінансової стійкості сільськогосподарських виробників, захищаючи їх від непередбачуваних ризиків, таких як посуха, град, заморозки, хвороби рослин і тварин. Система страхування в агросекторі може ґрунтуватися на різних моделях, кожна з яких має свої особливості, переваги та недоліки. Проведений аналіз допоможе вибрати найбільш ефективну модель страхування залежно від потреб та можливостей аграрного підприємства.

Слід сказати, що в Україні агрострахування не є обов'язковим, але держава періодично субсидує частину страхових внесків. Наявні державні програми підтримки через часткове фінансування або участь у пілотних проєктах. Найпоширеніше страхування – від несприятливих погодних умов. Найчастіше фермери обирають страхову модель, виходячи з таких факторів:

- рівень ризикованості господарства – фермери у регіонах з високим рівнем природних катаклізмів частіше розглядають страхування;
- фінансова доступність – державні субсидії та кредитні програми можуть стимулювати страхування;
- довіра до страховика – позитивний досвід інших фермерів та прозорі умови впливають на вибір страхової компанії;
- складність страхового продукту – прості та зрозумілі страхові програми мають більше шансів на успіх;
- популяризація страхування – активна інформаційна кампанія може підвищити рівень зацікавленості аграріїв.

Зважаючи на мету дослідження слід визначити типи агрострахування та скласти їх порівняльну характеристику (табл. 2).

Отже, існують такі типи агрострахування, в тому числі:

1. Страхування врожаю – це найпоширеніший тип, який захищає від втрат врожаю через:
 - несприятливі погодні умови (посуха, град, заморозки);
 - хвороби рослин;
 - шкідників.

Наприклад, фермер застрахував поле пшениці. Через посуху влітку врожай знизився на 40 %. Страхова кампанія компенсує йому втрати, що дозволить покрити витрати на насіння й пальне на наступний сезон.

2. Страхування тварин, яке є поширеним серед господарств, які займаються тваринництвом. Покриває:

Таблиця 2

Порівняльна характеристика типів агрострахування

Тип агрострахування	Об'єкт страхування	Основні ризики	Переваги	Особливості
Страхування врожаю	Зернові, овочі, фрукти	Посуха, град, буревій, хвороби	Прямий захист урожаю	Часто потрібна експертиза для оцінки збитків
Страхування тварин	свині, птиця тощо	Хвороби, травми, стихія, крадіжка	Підтримка тваринництва	Може покривати окремі види тварин
Страхування майна	Будівлі, техніка, склади	Пожежі, повені, аварії, вандалізм	Захист інфраструктури ферми	Можна застрахувати й окремі об'єкти
Доходне страхування	Прибуток від сільськогосподарської діяльності	Падіння ринкових цін та врожайні ризики	Забезпечує прибутковість	Потребує розрахунку очікуваного доходу
Індексне страхування	Погодні умови (опади, температура)	Відхилення від погодної норми	Швидка виплата, прозорість	Не потребує обстеження поля

Джерело: складено авторами

- загибель худоби через хвороби;
- нещасні випадки (пожежі, повені, блискавки);
- крадіжку.

Наприклад, фермер утримує стадо корів. Через спалах вірусу декілька тварин загинули. Завдяки агрострахуванню фермер отримає компенсацію й матиме змогу закупити новий молодняк.

3. Страхування майна фермерських господарств – це страхування будівель, техніки, складів, елеваторів тощо.

Наприклад, під час буревію було пошкоджено ангар для зберігання техніки. Страховик компенсує витрати на його ремонт.

4. Доходне страхування. Цей тип покриває не тільки збитки через втрату врожаю, а й втрати доходу через зміну ринкових цін.

Наприклад, фермер виростив урожай сої, але ціни на ринку впали нижче рентабельного рівня. В такому випадку він отримає компенсацію, щоб зберегти прибутковність.

5. Індексне страхування. Залежить не від конкретних збитків, а від метеоіндексів (опадів, температура тощо). Якщо індекс вийшов за межі, фермер отримує компенсацію.

Наприклад, у регіоні було зафіксовано критичну нестачу опадів. Хоча врожай не втрачено повністю, фермеру все одно виплатять кошти через погодні відхилення.

Не зважаючи на те, що агрострахування є ефективним інструментом захисту фермерів від фінансових втрат, спричинених несприятливими природними явищами, але рівень його застосування залишається недостатньо високим у багатьох країнах. Ключову роль у прийнятті рішень щодо страхування відіграють поведінкові фактори.

Отже, багато фермерів не використовують цей механізм і головними причинами такої поведінки є:

- низький рівень обізнаності – фермери часто не мають достатньої інформації про страхові продукти, їхні умови та вигоди;
- висока вартість страхових виплат – аграрії вважають страхові внески надто дорогими, особливо у країнах з низьким рівнем державної підтримки;
- недовіра до страхових компаній – історичний досвід несвоєчасних або недостатніх виплат формує скептичне ставлення до страхових послуг;
- переконаність у низькому ризику – деякі фермери вірять, що можуть самостійно впоратися з можливими втратами;
- бюрократичні складнощі – тривалий процес оформлення полісу та отримання виплат може відштовхувати потенційних клієнтів.

В рамках нашого дослідження слід сказати й про рівень страхового покриття та готовність аграріїв до впровадження нових рішень, а саме:

- впровадження інноваційних страхових продуктів, таких як параметричне страхування, може підвищити рівень довіри фермерів;
- використання цифрових технологій (супутниковий моніторинг, блокчейн, AI) дозволяє спростити процес оцінки ризиків і виплат;

- підвищення фінансової грамотності серед фермерів сприятиме активнішому залученню до страхування;
- співпраця з кооперативами та створення взаємних страхових фондів може стати ефективним інструментом захисту аграріїв.

Загалом, поведінкові аспекти відіграють важливу роль у поширенні агрострахування. Створення більш доступних, зрозумілих і вигідних страхових продуктів допоможе змінити ставлення фермерів до цього інструменту ризик-менеджменту.

Висновки. Таким чином, агрострахування є ключовим інструментом ризик-менеджменту, який дозволяє сільськогосподарським виробникам мінімізувати фінансові втрати від природних катаклізмів, хвороб рослин і тварин, а також інших непередбачуваних подій. Завдяки страховим механізмам аграрії можуть захистити свої інвестиції, стабілізувати доходи та забезпечити безперервність виробничого процесу.

У світовій практиці застосовуються різні моделі страхування – комерційне, державне, державно-приватне партнерство та взаємне страхування. Кожна з них має свої переваги та недоліки, а їх ефективність залежить від економічних і кліматичних умов конкретної країни.

Попри важливість агрострахування, рівень його поширення залишається недостатньо високим. Це зумовлено як економічними, так і поведінковими факторами: високою вартістю страхових виплат, недовірою до страхових компаній, низькою обізнаністю фермерів, а також складністю страхових процедур. Для підвищення ефективності страхування в аграрному секторі необхідне вдосконалення державної підтримки, впровадження цифрових технологій (супутникового моніторингу, параметричних страховок, блокчейн-рішень) та підвищення рівня фінансової грамотності аграріїв.

Інноваційний підхід до страхування та посилення співпраці між державою, приватними страховиками та агровиробниками дозволять зробити систему агрострахування більш доступною, прозорою та ефективною. Це сприятиме підвищенню стійкості агробізнесу, збереженню фінансової стабільності фермерських господарств та забезпеченню сталого розвитку сільського господарства в умовах зростаючих ризиків.

Таким чином, страхування не тільки знижує потенційні втрати, а й сприяє розвитку аграрного сектора, роблячи його більш передбачуваним та фінансово стабільним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абдуллаєва А. Є. Особливості застосування методів ризик-менеджменту у страховій діяльності. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 27.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-5>
2. Бойко В. Сучасні тренди агрострахування як інструмент ризик-менеджменту. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2020. Вип. 2. С. 69–77.
DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.2.9>
3. Ботвиновська О. Л. Сучасні тенденції зарубіжного досвіду індексного страхування аграрних ризиків. *Ефектив-*

на економіка. 2011. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_4_18

4. Євтушенко Г. В., Тимків Н. Я., Шешеня А. А. Особливості управління ризиками в аграрному секторі економіки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2016. № 17. С. 49–52.

5. Лебідь В. С. Аграрне страхування як шлях до покращення фінансового забезпечення аграрного виробництва. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2016. № 7. С. 114–123.

6. Павленко О. П. Страхування як метод фінансової безпеки аграрних виробників: сучасні тенденції та світовий досвід. *Modern economics*. 2018. № 8. С. 134–141.

7. Самошкіна І. Д. Індексне страхування у сільськогосподарському виробництві. URL: <https://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/6847/1/%D0%A1%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D1%88%D0%BA%D1%96%D0%BD%D0%B0%20%D0%86.%D0%94.%20%D0%86%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BD%D0%B5%20%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%85%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>

8. Соломатина Т. В. Страхування як інструмент хеджування ризиків втрати фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств. *Ефективна економіка*. 2020. № 4.

DOI: 10.32702/2307-2105-2020.4.79

9. Томілін О., Краснікова О., Гечбаія Б., Зоря С., Дроботя Я., Синиця Ю. Управління ризиками в аграрному секторі: фінансовий аспект. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2023. Т. 4 (51).

DOI: <http://10.55643/fcaptp.4.51.2023.4096>

REFERENCES

Abdullaieva, A. Ye. "Osoblyvosti zastosuvannya metodiv ryzyk-menedzhmentu u strakhovii diialnosti" [Peculiarities of Applying Risk Management Methods in Insurance Activities]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 27 (2021).

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-5>

Boiko, V. "Suchasni trendy ahrostrakhuvannya yak instrument ryzyk-menedzhmentu" [Modern Trends in Agricultural Insurance as a Risk Management Tool]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Seriya: Ekonomika*, no. 2 (2020): 69-77.

DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.2.9>

Botvynovska, O. L. "Suchasni tendentsii zarubizhnoho dosvidu indeksnoho strakhuvannya ahrarnykh ryzykiv" [Current Trends in Foreign Experience of Index Insurance of Agricultural Risks]. *Efektivna ekonomika*. 2011. http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_4_18

Lebid, V. S. "Ahrarne strakhuvannya yak shliakh do pokrashchennia finansovoho zabezpechennia ahrarnoho vyrobnytstva" [Agricultural Insurance as a Way to Improve the Financial Security of Agricultural Production]. *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*, no. 7 (2016): 114-123.

Pavlenko, O. P. "Strakhuvannya yak metod finansovoi bezpeky ahrarnykh vyrobnykiv: suchasni tendentsii ta svitovyi dosvid" [Insurance as a Method of Financial Security for Agricultural Producers: Current Trends and World Experience]. *Modern economics*, no. 8 (2018): 134-141.

Samoshkina, I. D. "Indeksne strakhuvannya u silskohospodarskomu vyrobnytstvi" [Index Insurance in Agricultural Production]. <https://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/6847/1/%D0%A1%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D1%88%D0%BA%D1%96%D0%BD%D0%B0%20%D0%86.%D0%94.%20%D0%86%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BD%D0%B5%20%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%85%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>

Solomatina, T. V. "Strakhuvannya yak instrument khedzhuvannya ryzykiv vtraty finansovoho potentsialu silskohospodarskykh pidpryemstv" [Insurance as a Tool for Hedging the Risks of Loss of Financial Potential of Agricultural Enterprises]. *Efektivna ekonomika*, no. 4 (2020).

DOI: 10.32702/2307-2105-2020.4.79

Tomilin, O. et al. "Upravlinnia ryzykamy v ahrarnomu sektori: finansovyi aspekt" [Risk Management in the Agricultural Sector: Financial Aspect]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky*, vol. 4 (51) (2023).

DOI: <http://10.55643/fcaptp.4.51.2023.4096>

Yevtushenko, H. V., Tymkiv, N. Ya., and Sheshenia, A. A. "Osoblyvosti upravlinnia ryzykamy v ahrarnomu sektori ekonomiky" [Peculiarities of Risk Management in the Agricultural Sector of the Economy]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, no. 17 (2016): 49-52.

Стаття надійшла до редакції 03.03.2025 р.
Статтю прийнято до публікації 17.03.2025 р.